

● Ubuntu, quo vadis? ●



Hans Lunsing

buntu Linux verscheen voor het eerst in oktober 2004, al weer 7 jaar geleden. Het wordt gesponsord door het Engelse bedrijf Canonical Ltd. van de Zuid-Afrikaanse ondernemer Mark Shuttleworth. Zijn doel was een gemakkelijk te gebruiken Linux-systeem waarvan met vaste tussenpozen van een half jaar een nieuwe versie wordt uitgebracht.



Het werd een succes. Ubuntu werd voor velen bijna synoniem met Linux. Vanaf het begin tot dit jaar voerde Ubuntu in de populariteitsindex van de website Distrowatch (www.distrowatch.com) voortdurend de boventoon. Dit jaar veranderde dat echter. Ubuntu werd eerst ingehaald door Linux Mint, een van Ubuntu afgeleide distributie. Daarna zakte de populariteit van Ubuntu verder en werd het gepasseerd door Fedora en openSUSE. Gevolg is dat het nu op de vierde plaats staat. Dat blijkt duidelijk uit bijgaande grafiek.

Hoe heeft dat zo kunnen komen? Wat is er veranderd? Nu, Ubuntu is dit jaar overgegaan op een andere gebruikersinterface van eigen ontwerp die is toegespitst op het gebruik in mobiele apparaten. Nu zegt gelijktijdigheid nog niets over causaal verband, maar afgaand op wat ik zie op het world wide web is er nogal wat misnoegen over de nieuwe interface.



GNOME™

De bestaande gebruikersinterface van Ubuntu was al vanaf het begin die van versie 2 van de Gnome desktopomgeving. Deze interface, met één of twee panelen en daarom ook wel Gnome Panel genoemd, was eenvoudig en gemakkelijk toegankelijk, en had net genoeg mogelijkheden om hem naar eigen smaak in te richten.

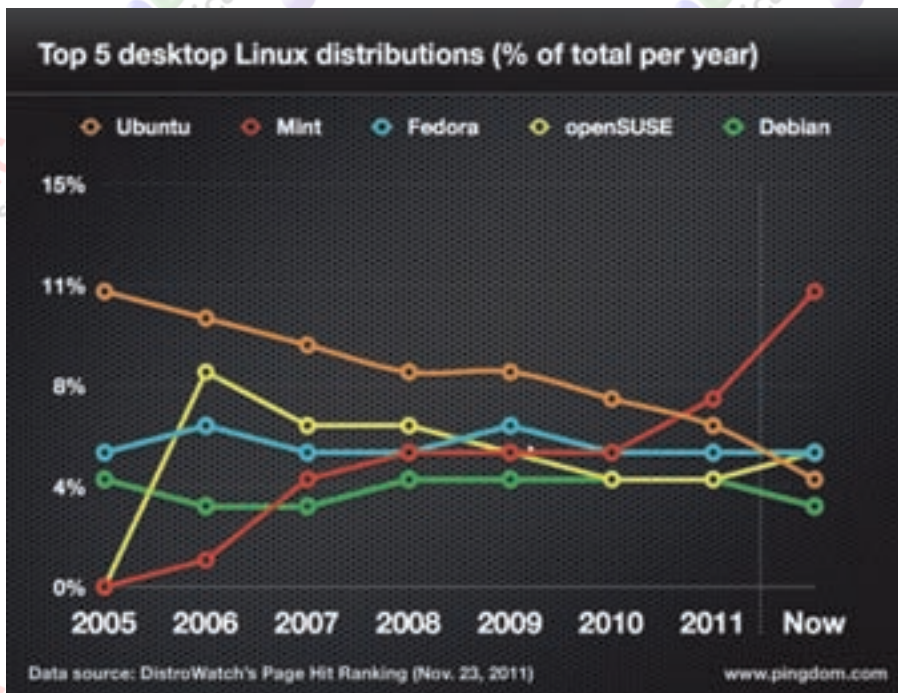
Helaas is hij niet zo geschikt voor de kleine schermen van mobiele apparaten en ook niet voor bediening via een aanraakscherm. Daarom heeft Gnome het in zijn nieuwe pas verschenen versie 3 over een heel andere boeg gegooid.

het menu van Gnome Panel staat in Gnome Shell het zoeken centraal. Je kunt vanuit één plek zoeken naar applicaties, vensters, documenten en zelfs instellingen. Daarnaast heeft het een Activiteiten Overzicht als portaal naar de draaiende applicaties, vensters en meldingen van elk van je computeractiviteiten. Gnome Shell maakt gebruik van alle mogelijkheden die de moderne grafische hardware te bieden heeft, zoals 3D-versnelling, en draait dan ook niet op oudere, minder capabele hardware. Als fall-backoptie blijft Gnome Panel voorlopig beschikbaar, maar daar komt op zeker ogenblik een eind aan.



Unity

Hoewel de makers van Ubuntu het eens waren met de richting die Gnome insloeg naar het gebruik op mobiele apparaten, waren ze het niet eens met verschillende aspecten van de uitwerking ervan. Ze kozen daarom voor een eigen gebruikersinterface voor Gnome 3 met de naam Unity (unity.ubuntu.com). Unity maakte zijn opwachting in de netbookeditie van Ubuntu 10.10 als interface voor Gnome 2 en verscheen in Ubuntu 11.04 voor het eerst in de standaard editie, nu als interface voor Gnome 3. Ook in Unity staat het zoeken centraal, maar het is op een andere manier vorm gegeven dan in Gnome Shell. De meest opvallende eigenschap van Unity is de verticale applicatieschakelaar aan de linkerkant van het scherm van waaruit applicaties kunnen worden gestart of naar de voorgrond worden gehaald door op hun icoon te klikken. Net als Gnome Shell maakt Unity gebruik van de mogelijkheden van moderne grafische hardware, en heeft het een fall-backoptie. In Ubuntu 11.04 was dat nog Gnome Panel (alias Gnome Classic), maar in Ubuntu 11.10 deed Unity 2D zijn intrede. Unity 2D lijkt een blijvende fall-backoptie te zijn. Bovendien biedt Ubuntu in zijn Softwarecentrum 'The Gnome Desktop Environment' aan met zowel Gnome Shell als Gnome Classic als fall-backoptie. Als je dat installeert staan zowel Unity en Unity 2D als Gnome Shell en Gnome Classic tot je beschikking.



Ubuntu versus Linux Mint

Volgens Google Trends (www.google.com/trends) staat Ubuntu nog steeds ruim bovenaan, maar is ook dezelfde trend zichtbaar: Ubuntu dalend en Linux Mint stijgend.

Gnome Shell

Zijn interface (zie www.gnome3.org), is wel geschikt voor een netbook, een tablet computer of een smartphone en kan bovendien op een gewone pc of laptop worden gebruikt. In plaats van

Een mobiel gerichte interface

Zowel voor Gnome als voor Ubuntu is de keuze van één interface voor zowel ge-



wone pc's als mobiele apparaten niet alleen efficiënt in onderhoud, maar ook gemakkelijk voor gebruikers die regelmatig beide soorten apparaten gebruiken. Daar komt bij dat smartphones en tablets nu al meer worden gebruikt dan gewone pc's, zodat de keuze voor een mobiel gerichte interface voor de hand ligt. Microsoft gaat er met Windows 8 per slot van rekening ook toe over. Toch hebben veel gebruikers kritiek op het gebruik van dat soort interfaces voor desktop-pc's.

Er is, zo zeggen de criticasters, bij het ontwerp geen rekening gehouden met ervaringen van gebruikers, het vermindert de productiviteit, het menu is veel minder toegankelijk en de interface is te weinig aanpasbaar aan eigen wensen. Daarbij lijkt de kritiek op Unity nog wat sterker dan op Gnome Shell, maar dat komt misschien omdat Unity nu nog minder af is dan Gnome Shell.

En wat doe je als een product je niet bevalt? Je gaat over op een soortgelijk product dat je beter bevalt. Ubuntu biedt daartoe zelf al verschillende mogelijkheden. Drie andere desktopomgevingen met elk een eigen gebruikersinterface worden door Canonical ondersteund:

- KDE, naast Gnome de andere populaire desktopomgeving, in Kubuntu (www.kubuntu.org)
- Xfce in Xubuntu (www.xubuntu.org). Xfce was aanvankelijk bedoeld als lichtgewicht alternatief voor Gnome, maar heeft nu vrijwel dezelfde hoeveelheid geheugen nodig. Wel is de keuze van bijgeleverde software nog gericht op een systeem dat minder van opslagruimte en geheugen vergt.
- LXDE in Lubuntu (lubuntu.net), vanaf versie 11.10 het nieuwe lichtgewicht alternatief. Het werkt zelfs nog in 128 MB, zij het niet snel.

LXDE is te licht om een geschikt alternatief te zijn voor Gnome met Unity of Gnome Shell. En wat de andere twee betreft, tja, dat is een kwestie van smaak.

Beide komen tegemoet aan de kritiek op Unity en Gnome Shell. Linus Torvalds, de bedenker van Linux, is over op Xfce. Toch lijkt KDE mij de betere keuze.



KDE, nu in versie 4, is niet alleen veel bekender dan Xfce maar ook heel innovatief. Het is zo opgezet dat de ontwikke-

laars met betrekkelijk weinig moeite verschillende gebruikersinterfaces ofwel workspaces kunnen maken voor verschillende manieren van werken of voor verschillende apparaten. Zo is er Plasma Desktop voor desktop en laptop computers, Plasma Netbook voor netbooks en Plasma Active voor tablets en smartphones. Als gebruiker van Plasma Desktop op je PC heb je geen last van een gebruikersinterface die meer is toegespitst op mobiele apparaten. Plasma Desktop voelt gewoon vertrouwd aan voor wie al langere tijd met gewone computers werkt.

Unity versus Kubuntu

Aan beginners met Linux werd altijd Ubuntu aangeraden. Redenen zijn de gebruiksvriendelijkheid, de duidelijkheid van de gebruikersinterface en de eenvoud van werken. Daar komt bij dat er een grote Nederlandse Ubuntu-gebruiker is (www.ubuntu-nl.org) met uitstekende ondersteuning en forums waar vragen meestal snel worden beantwoord. Nu Ubuntu is overgegaan op Unity, denk ik dat Kubuntu de betere keus is voor beginners.

Voor Windowsgebruikers voelt de Plasma Desktop interface van KDE vertrouwd aan dan Unity. En de Nederlandse Ubuntu-gemeenschap heeft ook de verschillende Ubuntuvarianten, waaronder Kubuntu, onder zijn vleugels genomen. Nederlandstalige ondersteuning is dan ook niet ver weg.



In plaats van een andere Ubuntu-variant te kiezen kun je natuurlijk ook naar een andere Linux-distributie overlopen. En dan gooit Linux Mint hoge ogen. Linux Mint heeft het voordeel dat hij op Ubuntu is gebaseerd en er helemaal compatibel mee is. Ubuntu-pakketten kunnen dan ook zonder probleem in Linux Mint worden geïnstalleerd.

Een voordeel boven Ubuntu is dat standaard allerlei niet-vrije software voor multimedia etc. wordt geïnstalleerd terwijl dat in Ubuntu naderhand nog moet worden gedaan. Linux Mint heeft eigen software voor installatie, configuratie en pakketbeheer.

Gnome 3 en MATE

Gnome 2, gebaseerd op Ubuntu 11.04, was tot en met versie 11 nog de standaard desktopomgeving met een eigen variant van Gnome Panel als gebruikersinterface. Daarom was Linux Mint een aantrekkelijke vluchthaven voor misnoegde Ubuntugebruikers die graag Gnome Panel bleven gebruiken. De nieuwe, net verschenen versie 12, gebaseerd op Ubuntu 11.10, is echter ook over op Gnome 3, zij het met Gnome Shell in plaats van Unity. Tja, wat doe je dan als vluchteling voor mobiele interfaces? Gelukkig zagen de ontwikkelaars van Linux Mint dit probleem ook. Ze maakten gebruik van de mogelijkheid Gnome Shell uit te breiden met extra functies door toevoeging van onder meer een extra paneel met uitklapmenu, taakbalk, bureaubladwisselaar en systeemvak. Hierdoor kan Gnome Shell goeddeels weer op de oude vertrouwde manier worden gebruikt zonder dat liefhebbers van de nieuwe Gnome-interface tekort wordt gedaan. De ontwikkelaars noemen hun uitbreiding MGSE, Mint Gnome Shell Extensions. Voor wie ondanks MGSE toch nog gruwet van Gnome Shell bieden ze bovendien MATE, een voortzetting van Gnome 2 met Gnome Panel. De ontwikkeling van MATE is overigens nog niet afgerond. Het mist nog bepaalde functies en kan zich nog wat instabiel gedragen, maar dat zal in de loop van de tijd allemaal beter worden.

iOS, Android en Ubuntu

In het voorgaande zijn enkele ontsnapingsmogelijkheden geschetst voor Ubuntugebruikers die niet van Unity houden en Gnome Shell ook niet zien zitten. Dank zij het vrije open karakter van Linux ben je niet gedwongen het op je desktop-pc dan in vredesnaam maar met een mobiele interface te doen, zoals in Windows 8, maar kun je uitwijken naar andere desktopomgevingen of zelfs andere distributies. Canonical zet met Ubuntu in elk geval helemaal in op de mobiele markt. Zal het ze lukken naast iOS en Android voet aan de grond te krijgen? Zelfs Microsoft is het met Windows nog nauwelijks gelukt. De tijd zal het leren.

